

Regeringens skrivelse

1998/99:55

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets
ministerkommitté under år 1998

Skr.
1998/99:55

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 4 mars 1999

Göran Persson

Anna Lindh
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté år 1998.

1 Inledning.....	4
2 Verksamheten i ministerkommittén	4
2.1 102:a ministerkommittémötet	4
2.2 103:e ministerkommittémötet	5
2.3 Översyn av Europarådets verksamhet.....	6
2.4 Övervakning inom ministerkommittén av medlemsstaternas efterlevnad av åtaganden.....	6
2.5 Samarbete med andra organisationer.....	7
2.5.1 Samarbets- och biståndsprogram	7
2.6 Budget	8
2.7 Europarådet 50 år	8
3 Europakonventionen och dess övervakningsorgan.....	9
3.1 En ny domstol för mänskliga rättigheter.....	9
3.2 Det löpande arbetet.....	9
3.3 Ratifikationsläget.....	11
4 Arbetet inom ramen för verksamhetsprogrammen	12
4.1 Mänskliga rättigheter och demokratifrågor	12
4.1.1 Mänskliga rättigheter	12
4.1.2 Europeiska konventionen mot tortyr m.m.....	13
4.1.3 Nationella minoriteter	14
4.1.4 Kamp mot rasism och främlingsfientlighet.....	14
4.1.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män.....	15
4.1.6 Sociala stadgan.....	15
4.1.7 Massmedier	16
4.1.8 Asyl-, flykting- och medborgarskapsfrågor.....	16
4.1.9 Lokal demokrati och gränsöverskridande samarbete	17
4.1.10 Bioetik.....	18
4.1.11 Rättsfrågor.....	18
4.2 Sociala frågor och livskvalitet	19
4.2.1 Invandrares integration.....	20
4.2.2 Befolkningsstudier	20
4.2.3 Hälso- och sjukvård	21
4.2.4 Miljö och regional planering.....	22
4.3 Kulturfrågor och kulturell mångfald.....	22
4.3.1 Utbildning, kultur och kulturarv	22
4.3.2 Idrott	25
4.3.3 Ungdomsfrågor	26
5 Arbetet inom ramen för partsavtalen	26
5.1 Partsavtalet på social- och hälsoområdet.....	27
5.2 Europafarmakopén	27
5.3 Europarådets sociala utvecklingsfond	28
5.4 Pompidougruppen för narkotikafrågor	29
5.5 Filmstödsfonden "Eurimages"	30
5.6 Kommissionen för demokrati genom lag	31
5.7 Det europeiska audiovisuella observatoriet	31

5.8 Europarådets Nord-Syd-centrum	31	Skr. 1998/99:55
5.9 Europeiskt centrum för moderna språk i Graz.....	32	
5.10 Partsavtal för uppföljning på korruptionsområdet	32	
6 Förteckning över medlems- och kandidatländer i Europarådet	33	

Sverige var en av de tio stater som grundade Europarådet år 1949. Motivet bakom skapandet av Europarådet var främst att värna om demokrati och respekt för mänskliga rättigheter och därmed också främja en fredlig utveckling i Europa. Europarådets verksamhet spänner över ett vitt fält men alla områden kan sägas ha ett gemensamt, nämligen att bidra till en europeisk värdegemenskap. Under innevarande decennium har Europarådet präglats av en hastig utvidgning av medlemskretsen till följd av att de nya demokratierna i Öst- och Centraleuropa upptagits i organisationen. Europarådet har i dag 40 medlemsländer och därtill har sju länder sökt inträde i organisationen. Medlemskretsen och kandidatländerna täcker nu tillsammans så gott som hela Europa.

Europarådet har tre organ som normalt sammanträder i Strasbourg: ministerkommittén, den parlamentariska församlingen och kommunalkongressen. Därtill kommer sekretariatet, under ledning av generalsekreterare Daniel Tarschys. Denna skrivelse berör endast verksamheten inom ministerkommittén och sekretariatet.

Under 1998 invigdes den nya Europadomstolen för mänskliga rättigheter. Syftet bakom den nya domstolen är att effektivisera processförfarandet. Övervakning av ländernas åtaganden, främst vad gäller respekt för de mänskliga rättigheterna, och en översyn av Europarådets verksamhet var andra områden som i hög grad präglade Europarådet under det gångna året.

2 Verksamheten i ministerkommittén

2.1 102:a ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 102:a ministerkommittémöte den 5 maj 1998 under ordförandeskap av Tyskands utrikesminister Klaus Kinkel. Den svenska delegationen leddes av kabinetssekreterare Jan Eliasson. Ministerkommittémötet inleddes redan på kvällen den 4 maj med ett informellt möte hos generalsekreterare Tarschys. Temat för de informella diskussionerna var fredsavtalet på Nordirland och vilken relevans fredsuppgörelsen skulle kunna ha för konflikter på andra håll i Europa.

Huvudpunkten på dagordningen för ministerkommittémötet den 5 maj var en diskussion om situationen i sydöstra Europa. Ett motiv till valet av detta tema var Förbundsrepubliken Jugoslaviens ansökan om medlemskap i Europarådet. Med få undantag delade ministrarna bedömningen att ansökan om medlemskap i Europarådet tills vidare inte borde behandlas i ministerkommittén på grund av bl.a. situationen i Kosovo.

Det betonades vid mötet att ansträngningarna för att uppfylla Daytonavtalets föreskrifter om stärkande av civila institutioner måste fortsätta. De regeringar som inte samarbetade riskerade isolering.

Uppskattning uttrycktes över Kroatiens samarbete med Jugoslavientribunalen men det konstaterades att landet fortfarande brast i uppfyllande av de förpliktelser som följer med medlemskap i Europarådet. Särskilt framhölls behovet av att finna en ändamålsenlig procedur för flyktingåtervändande.

Under mötets andra punkt behandlades uppföljning av besluten som fattades vid Europarådets toppmöte i oktober 1997. Generalsekreterare Tarschys underströk att genomförandet skulle kräva utökade resurser.

I det svenska anförandet under denna punkt betonades behovet av att konsolidera demokratin i de nya medlemsländerna. Övervakningen av staternas efterlevnad av de åtaganden som följer av medlemskapet var ett viktigt redskap.

Slutligen presenterade Portugals förre president, Mario Soares, en delrapport från kommittén av "visa personer" om reformering av Europarådets strukturer.

2.2 103:e ministerkommittémötet

Europarådet höll sitt 103:e ministerkommittémöte den 4 november 1998 under ordförandeskap av Greklands biträdande utrikesminister Giorgios Papandreou. Den svenska delegationen leddes också vid detta tillfälle av kabinetssekreterare Jan Eliasson.

Mötet föregicks också denna gång av informella samtal hos generalsekreterare Tarschys kvällen före. Temat för de informella överläggningarna var konflikten i Nagorno-Karabach och utrikesministrarna från såväl Armenien som Azerbajdzjan deltog i diskussionen.

Den sedvanliga nordisk-baltiska sammankomsten i anslutning till ministerkommittémötet arrangerades denna gång av Sverige. Framför allt ägnades detta möte åt att medlemmen av "de visa personernas kommitté", Finlands utrikesminister Tarja Halonen, informerade om arbetet i kommittén.

I den s.k. utvidgade sammansatta kommittén diskuterade företrädare för ministerkommittén och den parlamentariska församlingen temat "Europarådets roll för konfliktlösning i sydöstra Europa".

Ministermötets två huvudpunkter "De visa personernas rapport" och "Europarådets roll i regionalt samarbete och konfliktlösning i sydöstra Europa" kom båda att främst handla om Europarådets roll och dess samarbete med andra organisationer inför en allt större efterfrågan på organisationens arbete. Det behövdes reformer för att möta denna utmaning. Mötet underströk betydelsen av Europarådets övervakningsroll. Sverige pekade på fyra principiella punkter som visade att Europarådets arbete för mänskliga rättigheter och demokrati var betydelsefullt för konfliktförebyggande och konfliktlösning, inte endast på Balkan utan överhuvudtaget. Särskilt framhölls det breda säkerhetsbegreppet, som bygger på accepterande av gemensamma värden som något i hög grad väsentligt för Europarådets verksamhet. Vidare underströks att avsaknad av en demokratisk process liksom åsidosättande av de mänskliga

rättigheterna ofta leder till radikalisering av minoritetsgrupper. Säkerhet byggs genom demokrati, genom deltagande och dialog och genom respekt för de mänskliga rättigheterna. Grekland överlämnade i slutet av mötet ordförandeskapet till Ungern.

Skr. 1998/99:55

2.3 Översyn av Europarådets verksamhet

Vid Europarådets toppmöte hösten 1997 beslutades att tillsätta en kommitté för att granska möjligheterna att reformera organisationen. Strax före jul samma år utsågs Portugals förre president Mario Soares till ordförande och bland övriga medlemmar återfanns Finlands utrikesminister Tarja Halonen.

Som ett led i uppföljningen av toppmötesbesluten, avlämnade kommittén vid ministerkommittémötet i november 1998 den s.k. visa personernas slutrapport. Förhöjd effektivitet, kvalitet och synlighet för Europarådet var målsättningar för de rekommendationer som föreslogs i rapporten. "De visa personerna" betonade att Europarådets första prioritet är att sörja för att medlemsstaterna lever upp till Europarådets normer och att för detta ändamål bistå de nya medlemsstaterna. I detta arbete var Europarådets övervakning av medlemsländernas åtaganden, som utförs av framförallt ministerkommittén och den parlamentariska församlingen men även av kommunalkongressen och vissa andra organ, central. I rapporten föreslogs även en omorganisation av sekretariatet i syfte att bättre kunna svara mot de framtida behoven.

Från svensk sida har vi ställt oss bakom flertalet av huvudpunkterna i förslaget från "de visa".

2.4 Övervakning inom ministerkommittén av medlemsstaternas efterlevnad av åtaganden

Ministerkommitténs arbete med övervakning av efterlevnaden av medlemsstaternas åtaganden har en ämnesvis inriktning. Denna kompletterar således den parlamentariska församlingens övervakning, vilken i huvudsak inriktas på de nya medlemsstaterna en efter en. Rättssystemet samt lokal demokrati var de områden som omfattades av ministerkommitténs granskningsprocedur under 1998. I likhet med övriga medlemmar rapporterades från svensk sida om de nationella förhållandena på dessa områden. Beträffande såväl frågan om rättssystemet som den lokala demokratin hölls samnordiska anföranden. Betoning av att upprätthållandet av rättsstatens principer utgör kärnan i Europarådets verksamhet samt den lokala demokratin betydelse för länders stabilitet utgjorde några punkter i respektive anförande. Som ett första steg fann ministerkommittén bl.a. att frågor såsom allas möjlighet att använda sig av rättssystemet och rättssystemets oberoende och opartiskhet närmare borde utredas i Europarådets styr- och expertkommittéer för rättsliga frågor. Vad gällde den lokala demokratin var den kanske viktigaste slutsatsen av ministerkommittén att

författningarna i många medlemsländer saknar garantier för lokalt självstyre. Skr. 1998/99:55

Som nya ämnesområden för ministerkommitténs övervakning under 1999 valdes avskaffande av dödsstraffet samt polis och säkerhetsstyrkor.

Ministerkommitténs övervakningsprocess etablerades 1996 och befinner sig fortfarande under utveckling. De nordiska länderna stödde en förändring av systemet med syfte att få till stånd klarare slutsatser från diskussionerna och därmed bättre hjälp för de berörda länderna. Vidare hävdade de nordiska länderna att det är angeläget att Europarådssekretariatet tillförsäkras tillräckliga resurser för denna verksamhet.

2.5 Samarbete med andra organisationer

Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) verkar i hög grad för gemensamma mål som demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Medan Europarådets arbete har sin tyngdpunkt i att stärka den europeiska värdegemenskapen genom internationella konventioner har OSSE ett säkerhetspolitiskt perspektiv i sitt handlande.

Under året har nära kontakter ägt rum mellan de högsta företrädarna för de båda organisationerna och ett syfte med dessa kontakter är att förbättra samordningen av de båda organisationernas aktiviteter. Formerna för samarbete mellan organisationerna har under året diskuterats i flera sammanhang, som i ministerkommittén, "De visas rapport" och vid ett seminarium som hölls på nederländskt initiativ i Haag i början av sommaren.

Även på det praktiska området har det nära samarbetet mellan organisationerna fortsatt. Som exempel kan nämnas samarbete med flera av OSSE:s fältmissioner samt med OSSE:s högkommissarie för nationella minoriteter.

Europarådet har också ett nära samarbete med FN och dess olika fackorgan i syfte att främja de mänskliga rättigheterna och inte minst för bekämpandet av tortyr, samt med Europeiska kommissionen (se nedan).

2.5.1 Samarbets- och biståndsprogram

Förutom den normativa verksamheten har Europarådet program för att genom rådgivning och utbildning främja respekten för demokrati och mänskliga rättigheter. Samarbets- och biståndsprogrammen är främst inriktade på de nya medlemmarna och kandidatländerna. De avser insatser på Europarådets kärnområden i syfte att stärka demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna. Arbetet sker i nära samarbete med den Europeiska kommissionen och OSSE. Genom Europarådets och den Europeiska kommissionens gemensamma program stöds reformeringen av rättssystemen i Öst- och Centraleuropa.

Sverige har under hösten bidragit med en miljon kronor i stöd för programmet "Polis och de mänskliga rättigheterna 1997-2000". Stödet avser två projekt med syfte att förebygga våld mot kvinnor. Skr. 1998/99:55

2.6 Budget

Europarådets ordinarie budget uppgick till drygt 1 miljard franska franc. Den reella budgetnivån var oförändrad i förhållande till 1997. Sveriges bidragsandel var 2,14 %. Under kalenderåret utbetalades för svenskt vidkommande via Utrikesdepartementet sammanlagt ca 33,3 miljoner kronor till organisationens verksamhet.

2.7 Europarådet 50 år

Den 5 maj 1949 öppnades Europarådets stadga för undertecknande i London. Inom Europarådet planeras nu aktiviteter för att i samband med femtioårsjubiléet markera de värden som Europarådet står för. Ministerkommittén förbereder en deklARATION, som skall föreläggas ministrarna vid ministerkommittémötet i Budapest i början av maj 1999.

Regeringen tillsatte i november en brett sammansatt nationalkommitté för att samordna och ta initiativ till jubileumsaktiviteter på svensk sida. Kommittén, som leds av riksdagsledamoten Jan Bergqvist, består av företrädare för riksdagspartierna, kommun- och landstingsförbunden, Regeringskansliet och vissa myndigheter.

Bland de aktiviteter som planeras från svensk sida kan nämnas en konferens med inriktning på lokal demokrati i de nya medlemsländerna. Bakom konferensen står Regeringskansliet och kommun- och landstingsförbunden och den kommer att äga rum i Stockholm i mitten av maj 1999. Vid Europarådets familjeministerkonferens, som äger rum i Stockholm en månad senare, kommer självfallet också jubiléet att uppmärksammas.

Europarådet planerar även jubileumsarrangemang i samarbete med medlemsländerna. De viktigaste Europarådskonventionerna kommer således att publiceras på svenska av Europarådet, och i ett trettiotal länder, bl.a. Sverige, kommer jubiléet att uppmärksammas genom utgivning av ett frimärke.

3 Europakonventionen och dess övervakningsorgan

Skr. 1998/99:55

3.1 En ny domstol för mänskliga rättigheter

Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) har numera ratificerats av samtliga Europarådets medlemsstater. Konventionen och dess tilläggsprotokoll utgör ett av de mest effektiva internationella skydden för de mänskliga rättigheterna i världen. Det unika med systemet, i förhållande till andra regelverk på området, är de övervakningsorgan som etablerats enligt konventionen.

Sedan protokoll 11 till konventionen trädde i kraft den 1 november har den genomgripande reform av övervakningssystemet som tidigare beskrivits (se skr. 1997/98:85) blivit verklighet. Kommissionen och domstolen har ersatts med en permanent domstol med heltidsanställda ledamöter för prövning av såväl individuella som mellanstatliga klagomål. Kommissionen finns dock kvar under en övergångstid på ett år. Ministerkommitténs uppgift i sammanhanget har som ett resultat av reformen begränsats till att granska efterlevnaden och verkställigheten av den nya domstolens domar.

Den nya domstolen trädde i funktion den 1 november och består av en ledamot för varje konventionsstat. Svensk domare är f.d. kammarrättspresidenten Elisabeth Palm, som också är en av domstolens vicepresidenter.

3.2 Det löpande arbetet

Som ovan nämnts har numera samtliga medlemmar av Europarådet ratificerat Europakonventionen. Ryssland, som var den enda av medlemsstaterna som inte tidigare hade ratificerat konventionen, tillkom under året.

Ministerkommittén övervakade, liksom tidigare år, fortlöpande verkställandet av Europadomstolens domar. Ministerkommittén granskade och överprövade också de rapporter som Europakommissionen avgett över klagomål. Ministerkommittén antog även under föregående år över 600 resolutioner i sådana ärenden. Ett stort antal av dessa rörde mål mot Italien där det konstaterats att tidsåtgången i de nationella domstolarna varit alltför lång. I ett flertal fall rörande Turkiet påtalade ministerkommittén brister i det turkiska rättsväsendet som uppdragats i samband med ingripanden av säkerhetsstyrkor i den sydöstra delen av landet.

Ett fall som rönt stor uppmärksamhet under senare år är målet Loizidou mot Turkiet som rör äganderättsförhållandena på norra Cypern. Sedan Europadomstolen i juli meddelat dom när det gäller frågan om ersättning

för konventionsbrott har fallet varit föremål för diskussion i ministerkommittén under hösten. Trots att fristen för betalning av skadestånd m.m. till klaganden löpt ut har Turkiet ännu inte betalat i enlighet med domen.

I målet Holm mot Sverige, som rör sammansättningen av jury i tryckfrihetsmål, antog ministerkommittén en slutresolution. I resolutionen noterade ministerkommittén regeringens inställning att jävsproblematiken i framtida, liknande fall borde kunna lösas inom ramen för existerande lagstiftning samt att Europadomstolens dom i målet kommit till domstolars och allmänhetens kännedom genom olika informationsinsatser. I fyra mål mot Sverige avvaktas för närvarande slutbehandling i ministerkommittén.

Under 1998 meddelade Europadomstolen fem domar i mål mot Sverige. I ett av fallen konstaterades att Sverige brutit mot Europakonventionen.

Målet Paulsen-Medalen och Svensson mot Sverige (dom den 19 februari) hade sin upprinnelse i ett beslut om omhändertagande av två barn för samhällsvård och därmed sammanhängande umgängesrättsbegränsningar. Europadomstolen kom till slutsatsen att Regeringsrättens handläggning tagit oskäligt lång tid i anspråk och därmed inte stått i överensstämmelse med kraven i konventionens artikel 6.

Målet Allan Jacobsson II mot Sverige (dom den 19 februari) rörde frågan om Regeringsrättens underlåtenhet att hålla muntlig förhandling i ett mål om rättsprövning stred mot artikel 6. Regeringsrätten hade som första och enda inhemska domstolsinstans prövat om ett beslut att upphäva detaljplan enligt plan- och bygglagen stod i överensstämmelse med lag. Med hänsyn till den begränsade arten av de frågor som Regeringsrätten avgjort i målet ansågs Regeringsrätten befriad från den normala skyldigheten i en sådan situation att hålla muntlig förhandling. Europadomstolen kom därför fram till att något konventionsbrott inte ägt rum.

Målet Hatami mot Sverige (dom den 9 oktober) rörde avvisning från Sverige av en iransk medborgare. I domen avskrev domstolen målet från vidare handläggning sedan regeringen och klaganden träffat förlikning samt klaganden av Utlänningsnämnden beviljats permanent uppehållstillstånd.

Målet Söderbäck mot Sverige (dom den 28 oktober) handlade om adoption. Klaganden, vars dotter hade adopterats av sin styvfar mot klagandens vilja, gjorde gällande att tillståndet till adoption inneburit en kränkning av hans rätt till respekt för familjelivet enligt artikel 8 i konventionen. Europadomstolen kom emellertid fram till att någon kränkning av konventionen inte hade ägt rum.

Den femte domen rörde frågan om Torgny Gustafsson skulle beviljas resning i det mål där Europadomstolen dömde den 25 april 1996 (målet Gustafsson mot Sverige, se skr. 1996/97:140). Klaganden hade till stöd för sin begäran om omprövning bl.a. gjort gällande att regeringen lämnat missvisande eller felaktiga uppgifter om de arbetsvillkor som tillämpats i hans rörelse, uppgifter som enligt klaganden varit avgörande för

domstolens bedömning. Europadomstolen konstaterade i sin dom i resningsfrågan den 30 juli 1998 bl.a. att uppgifterna i fråga inte hade godtagits av domstolen som ostridiga. Följaktligen skulle de omständigheter klaganden åberopat till stöd för sin resningsansökan inte ha haft något avgörande inflytande på domstolens dom den 25 april 1996. Någon grund för omprövning ansågs därför inte föreligga.

För närvarande är samtliga mål mot Sverige utom ett under handläggning i Europadomstolen. Detta är en följd av den tidigare nämnda reform som trädde i kraft under året. I ett fall har kommissionen redan fattat beslut om att målet skall tas upp till prövning i sak. Det ligger därför, i kraft av övergångsbestämmelserna till protokoll 11, kvar i kommissionen för fortsatt handläggning där.

Under 1998 registrerades 5 981 nya klagomål hos kommissionen respektive den nya domstolen, varav 156 mot Sverige. Motsvarande siffror för 1997 var 4 750 och 146. Medan det totala antalet registrerade nya klagomål alltså har ökat jämfört med föregående år, har antalet klagomål mot Sverige under senare år hållit sig på en tämligen stabil nivå. Att antalet klagomål i stort ökar har sin förklaring i att antalet konventionsstater ökat och att Europakonventionen blir alltmer känd också i de stater som först på 1990-talet blivit medlemmar av Europarådet. Den genomsnittliga handläggningstiden har hittills varit flera år lång. Förhoppningen är att denna situation skall förändras till det bättre som en följd av reformen av övervakningssystemet. Vissa brådskande mål, t.ex. sådana som rör brott mot artikel 3 (skyddet mot tortyr m.m.), behandlas med förtur.

Under årets första tio månader hänsköts 142 av kommissionens mål till Europadomstolens prövning. Av de sammanlagt 762 mål som domstolen avgjort sedan den tillkom rör 40 klagomål mot Sverige. En redovisning av de domar som hittills meddelats i mål mot Sverige finns bl.a. i bilaga till regeringens prop. 1995/96:126, Förnyad förklaring enligt artikel 46 i Europakonventionen. Referat av Europadomstolens domar återges fortlöpande i Svensk Juristtidning. Referat av domar finns också att tillgå i riksdagens offentliga databas, informationssystemet rixlex.

3.3 Ratifikationsläget

I detta sammanhang kan det finnas anledning att också nämna i vilken utsträckning tilläggsprotokollen till Europakonventionen har ratificerats av medlemsstaterna. Uppgifterna gäller förhållandet den 31 december. Som nämnts ovan hade själva konventionen vid denna tidpunkt ratificerats av samtliga medlemsstater. Godkännandet av den enskilda klagorätten samt domstolens jurisdiktion följer numera automatiskt av protokoll 11 till konventionen, även det ratificerat av samtliga medlemsstater.

Det första tilläggsprotokollet, som rör bl.a. äganderättsskyddet, har ratificerats av samtliga medlemsstater utom Andorra och Schweiz.

Det fjärde tilläggsprotokollet, som rör bl.a. rörelsefriheten och rätten att lämna sitt land samt förbud mot kollektiv utvisning av utlänningar, har

inte ratificerats av Andorra, Bulgarien, Grekland, Liechtenstein, Malta, Schweiz, Spanien, Storbritannien och Turkiet. Övriga medlemsstater har ratificerat protokollet.

Det sjätte tilläggsprotokollet, som förbjuder användning av dödsstraff i fredstid, har inte ratificerats av Albanien, Bulgarien, Cypern, Lettland, Litauen, Polen, Ryssland, Storbritannien, Turkiet och Ukraina. Övriga medlemsstater har ratificerat protokollet.

Det sjunde tilläggsprotokollet, som bl.a. anger vissa rättssäkerhetsgarantier vid utvisningsförfaranden samt rätt till överprövning av brottmålsdomar, har ratificerats av 26 medlemsstater men inte av Andorra, Belgien, Bulgarien, Cypern, Irland, Liechtenstein, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Spanien, Storbritannien, Turkiet och Tyskland.

Övriga protokoll rör främst processuella ändringar i förfarandet inför konventionsorganen.

4 Arbetet inom ramen för verksamhetsprogrammen

4.1 Mänskliga rättigheter och demokratifrågor

4.1.1 Mänskliga rättigheter

Det löpande arbetet på området mänskliga rättigheter bedrevs i övrigt liksom under tidigare år i styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) och dess expertkommittéer. Det arbete som under senare år bedrivits inom expertkommittén för utveckling av de mänskliga rättigheterna (DH-DEV) i syfte att främja jämställdheten mellan kvinnor och män respektive att motverka rasism och intolerans debatterades ingående. Under våren gav ministerkommittén CDDH i uppdrag att presentera en eller flera texter till tilläggsprotokoll till Europakonventionen rörande dessa frågor. Frågan lämnades av CDDH vidare till DH-DEV (se vidare nedan). CDDH lämnade också synpunkter på mandatet för den kommissionär för mänskliga rättigheter som vid det andra toppmötet 1997 beslutats inrättas inom Europarådet. Förutom den nyinrättade expertkommittén för frågor som rör nationella minoriteter (DH-MIN), som berörs mera nedan, påbörjades arbete på olika områden inom en rad mindre grupper av specialister. En av dessa grupper utreder frågor som rör samvetsvägran när det gäller militärtjänst. En annan sådan specialistgrupp har överförts till CDDH från styrkommittén för massmediefrågor (CDMM), nämligen den grupp som sysslar med frågor som rör tillgången till officiell information. Under året diskuterades inom

gruppen främst utarbetandet av ett instrument som skall innehålla grundläggande principer för allmänhetens rätt att få tillgång till information som finns hos medlemsstaternas myndigheter. En annan grupp av specialister ägnar sig åt att identifiera tänkbara demokratiska strategier för att komma tillrätta med rörelser som på olika sätt utgör ett hot mot respekten för de mänskliga rättigheterna och därmed i förlängningen mot demokratin som sådan. En arbetsgrupp utreder frågan om det är lämpligt att inom ramen för konventionssystemet inkludera en ny rättighet bestående av rätt till ett existensminimum. Vissa av de frågor CDDH och dess undergrupper arbetar med är också föremål för den övervakning av hur medlemsstaterna uppfyller sina konventionsåtaganden, s.k. monitoring, som ministerkommittén utför. Ministerkommittén har därför uppdragit åt CDDH att bistå med den monitoring som t.ex. gäller det judiciella systemets funktion i de olika medlemsstaterna.

DH-DEV arbetade alltså vidare med frågan om en utvidgning av diskrimineringsförbudet i artikel 14 i Europakonventionen. Uppdraget från CDDH går närmare bestämt ut på att utarbeta förslag till ett tilläggsprotokoll till konventionen som på ett generellt sätt vidgar tillämpningsområdet för artikeln. Uppdraget skall slutföras under 1999. I sammanhanget kan nämnas att Europarådets medlemsstaters regeringar, i en deklaration antagen av ministerkommittén den 10 december 1998 med anledning av 50-årsminnet av tillkomsten av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, uttalar bl.a. att de är överens om att så snart som möjligt slutföra arbetet på ett folkrättsligt bindande instrument med ett förbud mot diskriminering i alla dess former.

Expertkommittén för processuella frågor (DH-PR) behandlade under året främst frågan om konventionsavgöranden bör utgöra grund för resning på nationell nivå. Detta arbete ledde till att CDDH gav kommittén i uppdrag att utarbeta förslag till en begränsad rekommendation i frågan. Utgångspunkten för det fortsatta arbetet är att avgöranden från Europadomstolen bör vara resningsgrundande på det nationella planet i vissa fall.

Som ovan nämnts inledde en ny expertkommitté under CDDH sitt arbete under 1998, DH-MIN. Kommittén diskuterade bl.a. minoriteters deltagande i beslutsprocesser samt territoriell autonomi.

4.1.2 Europeiska konventionen mot tortyr m.m.

Den europeiska konventionen om förhindrande av tortyr m.m. som trädde i kraft den 1 februari 1989, hade vid utgången av 1998 ratificerats av samtliga 40 medlemsstater. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. För en närmare redovisning av dess innehåll hänvisas till prop. 1987/88:133.

Den kommitté som upprättats enligt konventionen för att undersöka behandlingen av frihetsberövade i syfte att stärka skyddet mot tortyr m.m. inledde sin verksamhet 1990. Under 1998 besökte kommittén Albanien,

Andorra, Finland, Irland, Island, Kroatien, Makedonien, Moldavien, Sverige, Spanien, Tyskland, Ryssland och Ukraina. Skr. 1998/99:55

Mot bakgrund av de krav som följer med det utvidgade medlemsantalet diskuterar kommitténs ledamöter, parallellt med sina besök i medlemsländerna, framtida resursbehov och arbetsformer.

De rapporter som avfattas är inte offentliga men kan offentliggöras om den berörda staten samtycker. Så har skett med den dokumentation som rör Sverige. De flesta länder som utsatts för granskning har accepterat att rapporterna offentliggörs. Rapporten från kommitténs besök i Sverige den 15-25 februari 1998 tillställdes Utrikesdepartementet i juli. Den svenska regeringens svar till kommittén har nyligen avlämnats.

4.1.3 Nationella minoriteter

Europarådets konvention om regionala språk eller minoritetsspråk, den s.k. språkstadgan från 1992, hade vid årsskiftet 1998/99 ratificerats av åtta stater. Konventionen trädde i kraft den 1 mars 1998.

Europarådets ramkonvention för skydd av nationella minoriteter trädde i kraft den 1 februari 1998. Den hade vid årsskiftet 1998/1999 ratificerats av 22 stater.

Europarådets ministerkommitté antog under hösten riktlinjer för konventionsstaternas rapportering enligt språkstadgan respektive ramkonventionen. Vidare antogs interna procedurregler av den expertkommitté respektive den rådgivande kommitté, som skall bistå ministerkommittén med övervakningen av hur åtagandena enligt respektive konvention uppfylls.

Minoritetsspråkskommitténs betänkanden (SOU 1997:192 och 193), som rekommenderar en svensk ratifikation av såväl språkstadgan som ramkonventionen, remissbehandlades under året och en proposition förbereds för närvarande inom Kulturdepartementet.

4.1.4 Kamp mot rasism och främlingsfientlighet

Inom flera av Europarådets verksamhetsgrenar bedrevs under året arbete för att motverka rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering. Det gäller bl.a. områdena arbetsmarknad, socialpolitik, mänskliga rättigheter och migration.

Huvudansvaret låg emellertid på kommissionen mot rasism och intolerans (ECRI), som har ägnat mycket tid åt att utarbeta s.k. länderrapporter, dvs. redovisningar av situationen vad gäller rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering i skilda medlemsländer samt förslag till åtgärder för att förbättra förhållandena i varje enskilt land. Som nämnts i kapitel 4.1.1 har expertkommittén för utveckling av de mänskliga rättigheterna (DH-DEV) på uppdrag av styrkommittén för mänskliga rättigheter under året fortsatt arbeta med frågan om en utvidgning av diskrimineringsförbudet i artikel 14 i Europakonventionen. Uppdraget skall slutföras under 1999.

Att främja jämställdhet mellan kvinnor och män är en viktig del i Europarådets arbete för demokrati och mänskliga rättigheter.

Styrkommittén för jämställdhet mellan kvinnor och män (CDEG) sammanträdde två gånger under året. Expertgrupper under kommittén har under året behandlat bl.a.; rätten till fritt val när det gäller reproduktion, frågor om intolerans, rasism och jämställdhet mellan kvinnor och män, frågan om positiv särbehandling samt frågor om våld mot kvinnor och flickor. Gruppen för metodutveckling för att införliva ett jämställdhetsperspektiv på alla områden, där Sverige deltog mycket aktivt, lämnade sin slutrapport under året. Kommittén beslutade att rapporten skulle ges en bred spridning och översättas till flera språk. Den skulle också ligga till grund för en konferens i ämnet planerad till juni 1999 i Aten.

I september hölls i Strasbourg, i samarbete med styrkommittén för massmediefrågor, ett seminarium om kvinnobilden i medierna.

Ett informationsforum om åtgärder och metoder för att motverka våld i hemmen anordnades i Bukarest i november.

Vad gäller ett eventuellt tilläggsprotokoll till Europakonventionen angående jämställdhet mellan kvinnor och män, hänvisas till avsnitt 4.1.1.

4.1.6 Sociala stadgan

1995 års protokoll till den sociala stadgan om ett kollektivt klagomålsförfarande trädde i kraft den 1 juli efter att Sverige som femte stat ratificerat protokollet den 29 maj. Genom protokollet får vissa organisationer – som ett komplement till det ordinarie övervakningsförfarandet – rätt att anföra klagomål mot en stat för bristande genomförande av sina åtaganden. Under året har även det ändrade rapporteringsförfarandet börjat tillämpas, vilket innebär att samtliga länders tillämpning av vissa artiklar granskas vid samma tillfälle. Jämförelserna mellan olika nationella situationer blir därmed lättare att göra. Genom tilläggsprotokollet om kollektiva klagomål och det ändrade rapporteringsförfarandet har övervakningen av sociala stadgan blivit mer effektiv.

Samtidigt med tilläggsprotokollet ratificerade Sverige som första stat den reviderade sociala stadgan (prop. 1997/98:82). Flera länder som har undertecknat den reviderade stadgan har meddelat att de planerar en ratifikation under 1999 för att markera Europarådets 50-årsjubileum. De tre ratifikationer som krävs för att den reviderade stadgan skall träda i kraft kommer således sannolikt att uppnås under 1999.

Under det gångna året har Slovakien som tjugooandra stat ratificerat 1961 års sociala stadga och den, eller den reviderade stadgan, har under året undertecknats av ytterligare sex stater.

Regeringskommittén, som består av representanter för regeringarna i de länder som ratificerat stadgan, tar ställning till de slutsatser den oberoende expertkommittén presenterat efter granskning av ländernas rapporter om tillämpningen av stadgan. Sverige hade kritiserats av expertkommittén för

förekomsten av organisationsklausuler i vissa kollektivavtal (artikel 5) och för avsaknad av domstolsprövning vid utvisning enligt terroristlagen (artikel 19:8). Regeringskommitténs granskning ledde inte till någon åtgärd för Sveriges del, eftersom det anfördes att regeringen genom dialog med parterna kommer att verka för att organisationsklausulerna tas bort samt att en kommitté utreder processuella förfaranden i utlänningsmål.

Regeringskommittén beslöt föreslå rekommendationer riktade mot Portugal för brott mot artikel 7.1 (förekomsten av illegalt barnarbete), till Grekland för brott mot artikel 1.2 (förekomsten av tvångsarbete), till Danmark och Irland för brott mot artikel 5 (förekomsten av organisationsklausuler), till Tyskland för brott mot artikel 19.6 (16-års gräns vid familjeåterförening) och till Irland för brott mot artiklarna 5 (organisationsklausuler), 6.2 (begränsning av förhandlingsrätten till vissa organisationer) samt artikel 19.8 (avsaknad av lagstadgad rätt att klaga på utvisningsbeslut).

4.1.7 Massmedier

Styrkommittén för massmedier (CDMM) består av företrädare för samtliga medlemsstater i Europarådet. Kommittén behandlar huvudsakligen förslag och rapporter som överlämnas från dess olika arbetsgrupper, expertkommittéer m.m. Kommittén behandlade under året ämnen som journalisters rätt till skydd av källor, mångfald i medierna, reglering av upphovsrätt till äldre arkivmaterial i television och radio, skydd för kulturarvet inom radio- och TV-sektorn m.m. En konvention förbereds om det sistnämnda området gemensamt med styrkommittén för kultursamarbete (CDCC) inom Europarådet. En reviderad version av konventionen om gränsöverskridande television har antagits. Konventionen har därmed anpassats till EG-direktivet ”TV utan gränser”. Förberedelser för en svensk ratifikation av konventionen har inletts. Förberedelser för nästa ministerkonferens om massmedier år 2000 i Krakow har påbörjats.

Sverige deltog under året i följande kommittéer och arbetsgrupper under CDMM:

- Kommittén om massmediekoncentration och mångfald (MM-CM). Kommittén utarbetade en rapport om mediekoncentration och mediestruktur i medlemsländerna samt ett förslag till rekommendation om åtgärder för att främja mångfald i medierna. En del av kommitténs arbete fortsätts inom den nya arbetsgruppen om mångfald i medierna (MM-S-PL) som tillsatts av CDMM.
- Arbetsgruppen om medielagstiftning och mänskliga rättigheter (MM-S-HR). I arbetsgruppen pågår ett arbete med en rekommendation om journalisters rätt att skydda sina källor.

4.1.8 Asyl-, flykting- och medborgarskapsfrågor

Europarådets juridiska expertkommittés för asyl- och migrationsrättsliga frågor (CAHAR) arbete har även under detta år påverkats av

Europarådets utvidgning mot öst och de nya medlemsländernas problem. Det har därvid varit fortsatt viktigt för expertkommittén att för de nya länderna söka underlätta skapandet av en flykting- och migrationspolitik i enlighet med Europakonventionen och andra internationella flyktingrättsliga principer. Av särskild betydelse är här expertkommitténs möjlighet att med Europakonventionen som grund, utreda medlemsländernas behov av konform lagstiftning på asyl- och migrationsområdet, byggd på internationella flyktingrättsliga principer och med beaktande av vedertagna principer för mänskliga rättigheter. Sverige ingår i expertkommitténs byrå från och med oktober och två år framåt.

Under året utarbetade expertkommittén två rekommendationer. Den första, som antogs av ministerkommittén i september, gällde normer för rätten för nekad asylant att överklaga verkställighetsbeslut. Den andra, som antogs av ministerkommittén i december, gällde generella normer för träning och undervisning av tjänstemän som först kommer i kontakt med asylsökande. Därutöver har särskilt diskuterats och arbetsgrupper tillsatts angående generella normer för återvändande av asylsökande som nekats uppehållstillstånd, rätt till familjeåterförening för flyktingar och personer med tillfälligt uppehållstillstånd samt institutet tillfälligt uppehållstillstånd för personer som tvingats fly från sina hemländer.

Expertkommittén för medborgarskapsfrågor (CJ-NA) har under året utarbetat ett förslag till rekommendation om att förhindra och minska förekomsten av statslöshet. Förslaget ansluter till 1997 års konvention om medborgarskap.

Expertkommittén fortsätter sitt arbete med bl.a. frågor om missbruk av medborgarskapsregler, dubbelt medborgarskap samt samarbete och tekniskt bistånd i medborgarskapsfrågor. En europeisk konferens om medborgarskap arrangeras i Strasbourg under 1999.

4.1.9 Lokal demokrati och gränsöverskridande samarbete

Styrkommittén för kommunala och regionala myndigheter (CDLR) höll två möten i Strasbourg, varvid de flesta av de aktiviteter som igångsattes under 1997 fortsatte. Här kan nämnas förslaget till en ny konvention om regional självstyrelse, kommunal beskattningsrätt, finansiell skatteutjämning och beräkning av statsbidrag, lokala valsystem, hanteringen av kommunal egendom, förtroendevaldas ansvar, kollektivtrafik på landsbygden samt kommunernas roll som producent av social service. Den sistnämnda aktiviteten är också ett förarbete av temat för kommunministermötet i Istanbul i Turkiet den 6-8 oktober 1999.

Som framgår under avsnittet om övervakning av medlemsstaternas åtaganden var den lokala demokratin i medlemsländerna föremål för kommitténs övervakning under året.

Verksamheten inom den särskilda expertgruppen för gränsöverskridande samarbete (LR-R-CT) fortsatte. Expertgruppen avslutade arbetet med ett förslag till protokoll till den europeiska ramkonventionen om samarbete över riksgränser mellan lokala och regionala samhällsorgan. Ett modellavtal för sådan samverkan har också

diskuterats. Analyser har skett av omfattningen av samverkan i s.k. Euroregioner liksom av förutsättningarna för offentlig upphandling i gränsregioner. En studie om media på lokal och regional nivå i gränsområden pågår.

I mars beslöt Europarådets ministerkommitté, på ställföreträdnivå, att anta förslag till protokoll nr 2 till den europeiska ramkonventionen om samarbete över riksgränser mellan lokala och regionala samhällsorgan (SÖ 1991:23). Samtidigt beslöts att protokoll nr 2 skulle öppnas för undertecknande vid det 102:a ministerkommittémötet den 5 maj. Regeringen undertecknade protokollet den 5 maj (In98/958/KL).

4.1.10 Bioetik

Styrkommittén för bioetik (CDBI) har haft två möten under året. Kommittén utarbetar f.n. inom ramen för olika arbetsgrupper förslag till fyra olika tilläggsprotokoll till konventionen om mänskliga rättigheter och biomedicin. Ett förslag till protokoll om organtransplantation har i december lämnats till ministerkommittén för beslut om inhämtande av yttranden från utomstående organisationer o.dyl. Arbetet med protokollet om forskning på människa kommer enligt planerna att slutföras under 1999. Därutöver pågår utarbetande av förslag till tilläggsprotokoll som gäller skyddet av embryot samt genetiska undersökningar. Arbetet i dessa båda grupper kommer att fortgå under ytterligare ett par år. Kommittén har under året föreslagit mandat till ännu en arbetsgrupp, nämligen xenotransplantation (transplantation av djurorgan till människa). Ytterligare en arbetsgrupp har arbetat med förberedelserna för en bioteknikkonferens som skall hållas i Oviedo, Spanien, våren 1999.

I kommitténs regi hölls i november en konferens för nationella etiska kommittéer i Oporto, Portugal.

4.1.11 Rättsfrågor

Styrkommittén för juridiskt samarbete (CDCJ) behandlade under året en rekommendation om skydd för hjälpbehövande vuxna och en rekommendation om Internet och skydd för privatlivet. Det fortlöpande arbetet med uppföljning av tillämpningen av konventioner och rekommendationer fortsatte. Bland annat granskades 1980 års konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn.

Samarbetet i en rad olika rättsfrågor under kommittén fortsatte i expertgrupper om familjerätt, förvaltningsrätt, rättsväsendets effektivitet, rättsdatafrågor, dataskydd, nationalitetsfrågor och korruption.

Den fjärde europeiska familjerättskonferensen hölls i Strasbourg den 1-2 oktober på temat "Family Mediation in Europe".

Vid möte med styrkommittén för frågor om brottslighet (CDPC) var för första gången frågan om s.k. vänskaplig lösning av tvist angående tillämpningen av en straffrättslig konvention aktuell. Några regler för detta förfarande fanns inte, varför man kan räkna med att det ad hoc-

förfarande som tillämpades får prejudiciell betydelse för framtiden. Chefen för den svenska kriminalvårdsstyrelsen, Bertel Österdahl, invaldes i kommittén, The Council for Penological Co-operation (PC-CP). En ny kommitté, Partnership in Crime Prevention (PC-PA) skall bl.a. se över den roll som lokala myndigheter spelar i brottsförebyggande frågor, fastställa det eller de effektivaste sätten för samverkan inom området och undersöka vilka brottsförebyggande program som uppvisar bäst resultat. Antalet medlemsländer som representeras i kommittén, däribland Sverige, bestämdes till tio.

Folkrättskommittén (CAHDI) etablerades år 1991 och skall enligt sina direktiv utbyta synpunkter samt utreda folkrättsliga frågor på begäran av ministerkommittén, av CDCJ eller på eget initiativ.

Staterna representeras i folkrättskommittén företrädesvis av utrikesministeriernas rättschefer.

Arbetet i folkrättskommittén är för närvarande inriktat på främst två områden nämligen, att se över statspraxis bland medlemsstaterna i olika folkrättsliga frågor och att tjäna som ett forum för en europeisk avstämning av de juridiska frågorna inom FN:s verksamhetsområde. Under de senaste åren har, till följd av de stora omvälvningarna i Central- och Östeuropa, bl.a. statspraxis rörande statssuccession diskuterats. Ett arbete har inletts syftande till att uppnå en mera enhetlig statspraxis när det gäller reservationer till traktater, i synnerhet sådana som rör mänskliga rättigheter.

4.2 Sociala frågor och livskvalitet

Med utgångspunkt i beslut fattade vid toppmötet 1997 har den sociala sektorn under året fått en ny kommittéstruktur. De tidigare kommittéerna för socialpolitik (CDPS), social trygghet (CDSS) och arbetsmarknadsfrågor (CDEM) har slagits samman till en styrkommitté för social sammanhållning (CDCS). Denna höll sitt första möte i november. Vid mötet övervägdes hur arbetet med de olika aktiviteterna skulle fortsätta. Särskild uppmärksamhet skulle ägnas åt frågorna sysselsättning och anställbarhet.

Inom CDPS dominerade två projekt arbetet under året: Det ena har behandlat fattigdom och marginalisering och det andra barnfrågor.

Projektet kring marginalisering har tagit sikte på att beskriva orsakerna till marginalisering och att identifiera de områden som är viktigast när det gäller att motverka en negativ utveckling. Projektet avslutades med en uppsummeringskonferens i Helsingfors under våren. Resultatet av den konferensen har utnyttjats i programarbetet för den nya styrkommittén.

Det andra viktiga arbetsområdet har rört barn. Det nya barnprogrammet till vilket Sverige har varit en viktig pådrivare, har påbörjats med en upptaktskonferens. Programmet kommer i huvudsak att ha tre inriktningar: Barnets plats i samhället, barnomsorg och utsatta barn. Tre expertgrupper har bildats med ansvar för vart och ett av dessa områden.

Europarådet anordnade i april en uppföljningskonferens till Världskongressen mot kommersiell sexuell exploatering av barn i Stockholm 1996. Skr. 1998/99:55

Socialförsäkringsministerkonferens

Statsrådet Klingvall deltog under året i en konferens i Malta. Temat för konferensen var "Social Security and its transition into the 21st century".

I den slutkommuniké som antogs av konferensen rekommenderas vikten av att främja aktiviteter i form av gemensamma seminarier etc., initiera jämförande studier i syfte att hjälpa länder att lösa aktuella problem i sina respektive socialförsäkringssystem samt organisera kurser i syfte att tjänstemän som arbetar med socialförsäkringsfrågor får en bättre förståelse för Europarådets arbetssätt.

4.2.1 Invandrares integration

Styrkommittén för migrationsfrågor (CDMG) ägnar sig huvudsakligen åt att utveckla det europeiska samarbetet på området invandrares integration. I viss utsträckning behandlas också migrationsfrågor.

Arbetet syftar till att genom jämförande studier och erfarenhetsutbyte förse medlemsländernas regeringar med underlag till förbättrade insatser för att underlätta invandrares integration. Som ett led i verksamheten har kommittén börjat utarbeta en rapport som beräknas utkomma i slutet av 1999. Den kommer att innehålla redovisning av rådande politik och praxis på olika nivåer och i olika länder samt förslag rörande inriktningen av framtidens integrationspolitik. Bland kommitténs övriga aktiviteter kan nämnas seminarier om bl.a. religionens roll i integrationsprocessen. Därutöver fortsatte kommittén under året sitt arbete för att förbättra situationen för Europas romer.

4.2.2 Befolkningsstudier

Styrkommittén för befolkningsfrågor (CDPO) höll ett möte under året. Större delen av den löpande verksamheten har tagits över av den s.k. byrån, där Sverige är representerat.

En varje år återkommande aktivitet är att framställa en översikt över befolkningsutvecklingen i medlemsländerna. Publikationen omfattar drygt 400 sidor med den mest aktuella information som går att få på området. Arbetet sker i nära kontakt med EU:s statistikkontor (Eurostat) och FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE). Till årets utgåva av befolkningsrapporten bifogades för första gången en CD-ROM med all text och alla tabeller. All information finns också tillgänglig på Internet. För nästa års publikation pågår ett intensivt arbete med att ytterligare harmonisera de olika statistikserierna samt utöka den grafiska presentationen av data. Bland de olika expertgrupperna märks följande:

PO-S-MIN - Den demografiska situationen för nationella minoriteter:

Gruppen höll sitt sista möte i november. Till den nyligen publicerade rapporten kan fogas ytterligare en rapport för godkännande för publicering vid CDPO:s kommande möte. Rapporten omfattar ett avsnitt om demografiska karaktäristika hos nationella minoriteter i Finland, språkliga och religiösa grupper i Schweiz, etniska grupper i Bulgarien samt nationella minoriteter i Estland.

PO-S-MT - Trender i dödlighet samt differentiell dödlighet:

Expertgruppen har under året haft ett inledande möte. Ett av de områden gruppen närmare ska studera är den ogynnsamma dödlighetsutvecklingen i Östeuropa.

4.2.3 Hälso- och sjukvård

Styrkommittén för hälso- och sjukvårdsfrågor (CDSP) arbetar i huvudsak inom tre verksamhetsområden: utsatta grupper och jämlik tillgång till hälso- och sjukvård, kvalitet och säkerhet samt medborgarens/patientens roll och inflytande.

Kommittén arbetar främst genom expertgrupper som inom ramen för givna riktlinjer tar fram underlag för rekommendationer och rapporter men också genomför seminarier och kurser. Stor vikt har under senare år lagts vid samverkan med andra internationella organ som agerar inom samma område, främst EU och Världshälsoorganisationen. Syftet är att åstadkomma en rationell arbetsfördelning och undvika dubbelarbete samtidigt som respektive organisations kompetens och erfarenhet tas tillvara. Ett bra exempel är samarbetet kring projektet "hälsosamma skolor". Under året har bl.a. en kurs för lärare genomförts.

Nästa hälsoministerkonferens kommer att äga rum i Aten i april 1999. Temat för konferensen är äldre frågor i Europa. Under året har konferensen förberetts av en särskild expertgrupp. CDSP har även påbörjat arbetet med en rekommendation om hälso- och sjukvård för äldre som vistas på institutioner. Avsikten är att rekommendationen inom detta område skall bearbetas utifrån slutsatser vid hälsoministerkonferensen. Inom verksamhetsområdet för utsatta grupper har vidare expertgruppen om hantering av väntelistor och väntetider överlämnat sin rapport till kommittén som underlag inför utarbetandet av en rekommendation inom detta område. Dessutom har ett seminarium om utvärdering av medicinska metoder genomförts i Budapest under oktober.

Inom kvalitets- och säkerhetsområdet är samordning av blodtransfusions- och transplantationsverksamheten i Europa ett viktigt inslag i kommitténs arbete. Under året utarbetades den 5:e utgåvan av rekommendationen R(95)15 om förberedelse, användning och kvalitetssäkring av blodpreparat. Vidare behandlades bl.a. organisatoriska aspekter på samarbete vid organtransplantationer och kvalitetssäkring av organ och vävnader. Ett konsensusdokument har utarbetats om aktuell situation och strategier för att förbättra organdonation från avlidna. I samarbete med styrkommittén för bioetik (CDBI) har en arbetsgrupp bildats kring xenotransplantation (se 4.1.10).

Arbetet inom verksamhetsområdet medborgarens/patientens roll och inflytande har under året koncentrerats till frågan om riktlinjer för

medicinska undersökningar i samband med anställning respektive försäkringar. I denna fråga har synsättet mellan medlemsländerna - främst när det gäller genetiska tester - varit mycket olika, varför man ännu inte har kunnat enas om en rekommendation. Vidare har under året beredningen påbörjats av en expertrapport om metodutveckling för medborgares/patienters delaktighet i beslutsprocessen inom hälso- och sjukvården.

4.2.4 Miljö och regional planering

Frågor om regional utveckling och planering behandlas av den särskilda fackministerkonferensen för ministrar med ansvar inom detta område samt av den ämbetsmannakommitté som förbereder konferensens sessioner. Ministerkonferensen har beslutat att uppdra åt ämbetsmannakommittén att utarbeta ett dokument med mål och vägledande principer för en hållbar utveckling i Europa in på nästa sekel. Rapporten skall vara färdig till den 12:e sessionen som skall hållas i september år 2000 i Hannover på temat "Strategi för samordnad utvecklingsplanering och hållbar utveckling i Europa". Arbetet med rapporten har präglat verksamheten under året.

Den alleuropeiska miljökonferensen höll sitt fjärde ministermöte i Århus i juni. Processen "Environment for Europe" går vidare med en ökad fokusering på de nya staterna i f.d. Sovjetunionen och på länderna på Balkan. Redovisningen av miljötilståndet, som utarbetats av miljöbyrån i Köpenhamn (European Environment Agency), visade att framsteg har gjorts men att någon allmän tydlig förbättring inte kan märkas av miljötilståndet i Europa. I debatten om den pan-europeiska strategin för biologisk mångfald betonades landskapsvård, naturskydd och turism. Strategin ingår ofta som en del i nationella miljöplaner.

Ministerdeklarationen från miljökonferensen välkomnade sambandet mellan strategin och genomförandet av konventionen för biologisk mångfald. Man efterlyste integrering av mål för biodiversitet och landskapsvård i olika samhällssektorer, bl.a. genom att utveckla lämpliga ekonomiska och fiskala styrmedel.

4.3 Kulturfrågor och kulturell mångfald

4.3.1 Utbildning, kultur och kulturarv

Arbetet med programfrågor inom ramen för utbildnings- och kultursamarbetet bedrivs sedan 1991 främst inom fyra specialkommittéer. Styrkommittén för kultursamarbetet (CDCC) har huvudsakligen en sammanhållande funktion.

CDCC:s plenarsession ägde rum den 21-23 januari och ägnades till största delen åt frågor kring genomförandet av den handlingsplan som antogs vid Europarådets andra toppmöte hösten 1997. Särskilda

satsningar görs i detta arbete på områdena utbildning för demokratiskt medborgarskap och användningen av ny informationsteknik samt på kampanjen "Europa - ett gemensamt kulturarv". Skr. 1998/99:55

Utbildningskommittén

Utbildningskommittén (CC-ED) bidrar till uppföljningen av toppmötet framför allt genom projektet "Utbildning för demokratiskt medborgarskap", som startade 1997 men som nu anpassats till stats- och regeringschefernas uppdrag. Under året gjordes bl.a. en inventering av samtliga aktiviteter som Europarådet genomfört på området under den senaste tioårsperioden. Tyngdpunkten i projektet ligger annars på probleminventering och spridning av material och exempel på god praktik för undervisningen.

Demokratifrågor ges stort utrymme också i projektet Språkpolitik för ett mångspråkigt och mångkulturellt Europa, som startade under året och genomförs t.o.m. år 2000. Syftet är att främja ett brett och varierat utbud av språkundervisning i perspektivet av livslångt lärande.

Flera av aktiviteterna inom dessa båda projekt bedrivs i nära samarbete med UNESCO och EU. Utbildningskommittén i EU:s ministerråd och representanter för Europarådets utbildningskommitté höll ett gemensamt möte i december.

Slutsatserna från det projekt om skolutbildningens europeiska dimension som utbildningskommittén genomförde 1991-1996 utmynnade under året i ett förslag till rekommendation som överlämnats till ministerkommittén. Utbildningskommittén beslöt vidare att ge fortsatt stöd till det nätverk för skolutbyten som etablerats genom detta projekt samt att öppna sitt lärarfortbildningsprogram för alla som arbetar med skola och lärarutbildning.

Kommittén för högre utbildning och forskning

Kommitténs (CC-HER) nya projekt om den högre utbildningens roll och uppgifter i det livslånga lärandet inleddes med en konferens i Budapest den 12-14 november. Projektet skall bl.a. belysa utbildningsbehoven hos nya målgrupper, struktur- och kvalifikationsfrågor samt den nya teknikens möjligheter.

Den för Europarådet och UNESCO gemensamma konvention om erkännande av examina m.m. som antogs i Lissabon 1997 hade vid utgången av 1998 ratificerats av 36 länder. Under året färdigställdes ett tillägg till examensbevis som utarbetats i samverkan mellan Europarådet, UNESCO och EU och bl.a. skall kunna underlätta tillämpningen av Lissabon-konventionen.

Inom ramen för projektet "Europeiska studier för demokratiskt medborgarskap" genomfördes under året ett kollokvium i Strasbourg och ett symposium i Luxemburg. Båda evenemangen, som samlade ett stort antal deltagare, är exempel på aktiviteter som kommittén genomför för att bidra till uppföljningen av Europarådets andra toppmöte 1997.

Vid kulturkommitténs (CC-CULT) vårmöte hölls kulturpolitiska genomgångar, s.k. länderförhör, med Lettland och Kroatien.

Förhöret med Lettland fokuserades på frågor om decentralisering och kulturpolitisk styrning efter avmonopoliseringen, den ryska minoritetens ställning samt ekonomin och förhållandet till privata sektorn. Nationella kulturpolitiska mål har antagits av samma modell som de svenska. Svårigheterna att få olika befolkningsgrupper att samverka samt den ekonomiska verkligheten har varit hinder för en målinriktad kulturpolitik.

Genomgången med Kroatien präglades av landets allmänpolitiska situation och återuppbyggnadsarbete. De tre huvudfrågorna var interkulturell förståelse och samlevnad, skydd för kulturarvet och utvecklingen av kulturturism. Natur och kultur skall utnyttjas i turistnäringen men på ett sätt som bevarar autenticitet och småskalighet.

Vid höstmötet hölls länderförhör med Portugal. Svårigheterna att finna fungerande former för decentralisering förefaller vara den mest brännande frågan inom portugisisk kulturpolitik i dag. Andra frågor som belystes var de centrala institutionernas roll och finansiering, marknaden kontra statens ansvar, konstnärernas villkor och arbetsmarknad samt metoder för att bredda deltagandet i kulturlivet.

I den handlingsplan för Europarådet som antogs vid toppmötet 1997 förordades en gemensam europeisk politik rörande användningen av ny teknologi för att främja mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och kulturell mångfald. En åtgärdsplan för detta skall fastställas vid 50-årsjubileet i Budapest 1999. Inom kulturkommittén pågår en kartläggning av den nya teknologins konsekvenser på kulturområdet. Projektet är vid sidan av "länderförhören" det mest högprioriterade i kulturkommitténs nuvarande arbetsprogram. Ett antal studier och symposier har genomförts.

Vid höstmötet uppdrog kulturkommittén åt sekretariatet att aktivt medverka i framtagningen av bakgrundsdocument till ministerkommittén om den nya teknologin. För egen del kommer kulturkommittén att inrikta verksamheten på kunskapsuppbyggnad genom erfarenhetsutbyte. Specialstudier planeras inom sex olika delområden: kulturell mångfald och hållbar utveckling, tillgänglighet och yttrandefrihet, konstnärligt skapande, nya yrkesprofiler och utbildningsbehov, medialäskunnighet samt ungdomars IT-användning. Studierna avses bli behandlade vid ett antal internationella konferenser och utmynna i en eller flera publikationer med riktlinjer för kulturpolitiska åtgärder.

Ett specialprojekt, "New Book Economy", genomförs med stöd även från EU. Syftet är att underlätta bokmarknadens anpassning till IT-tekniken. Ett antal nationella delprojekt pågår, bl.a. det svenska "nya vägar för boken" med Kungliga biblioteket och Statens kulturråd som samordnande myndigheter.

Genom ett nytt kulturpolitiskt biståndsprogram för medlemsländerna i Central- och Östeuropa, kallat Mosaic, skall Europarådet på ett mer systematiskt sätt kunna tillgodose dessa länders behov av rådgivning och utbildning på det kulturpolitiska området.

Kulturarvskommitténs (CC-PAT) arbete kan indelas i följande huvudområden: kulturarv och samhälle, tekniskt samarbete och erfarenhetsutbyte samt utbildning och levandegörande.

Årets verksamhet har fortsatt medfört uppföljning av den 4:e konferensen för ministrar med ansvar för kulturarvsfrågor som hölls i Helsingfors i maj 1996. Detta har bl.a. inneburit att kulturarvets sociala, ekonomiska och politiska vikt kommit i förgrunden. Kulturarvets betydelse för en långsiktig hållbar utveckling är ett övergripande tema. Samtidigt har det tekniska samarbetet och erfarenhetsutbytet fortfarande en stark ställning. Under året gjordes t.ex. flera expertinsatser inriktade på kulturarvet i de nya medlemsländerna i Östeuropa. Europarådet har också utarbetat underlag för en aktionsplan för kulturarvet i Bosnien-Hercegovina. Genom nära samverkan med en nyligen bildad stiftelse bidrar Europarådet till kvalificerat erfarenhetsutbyte mellan specialister inom kulturarvsområdet. Ett arbete har inletts med en ny länderövergripande kulturarvskampanj under åren 1999 - 2000 på temat "Europe - a common heritage".

Sverige har deltagit med experter från Riksantikvarieämbetet i flera av kulturarvskommitténs arbets- och expertgrupper, bl.a. i dem som gäller tekniskt samarbete respektive kulturarvsdagarna. Svensk expertis har även medverkat i kommunalkongressens (CLRAE) arbete med en landskapskonvention, där landskapets natur- och kulturvärden skall behandlas integrerat. Kulturarvsdagarna är Europarådets årligen återkommande publika manifestation för kulturarvet med aktiviteter i ett 40-tal länder. I Sverige anordnas "Kulturhusens dag" regelbundet den andra söndagen i september och detta år stod Sverige som värd för den officiella europeiska invigningen till vilken representanter för 21 länder infann sig. Det svenska temat under året var i anknytning till kulturhuvudstadsåret "Stadens torg". Vid 192 torg i 120 kommuner ordnades aktiviteter, vilka beräknas ha besökts av över 55.000 personer. Evenemanget har således fortsatt stark publik dragningskraft.

4.3.2 Idrott

Idrottskommitténs verksamhetsprogram antogs vid styrkommitténs för idrottsfrågor (CDDS) möte med prioritering av följande områden:

- Demokrati och idrott med inriktning på dels idrotten som en demokratisk rörelse och dels idrotten och lagstiftning
- Tolerans genom idrott
- Realiserande av antidopningskonventionen
- Åskådares uppträdande och säkerhet vid idrottsaktiviteter
- Informationsfrågor genom ett fortsatt samarbete med "Clearing House", som är ett idrottsinformationscenter under Europarådets beskydd.

I maj månad genomfördes det 15:e informella idrottsministermötet i Nicosia, Cypern. Teman för mötet var etiska frågor inom idrotten samt lagstiftning och idrottens sociala sammanhang. Vid mötet framkom att frågan om lagreglering av idrotten varierar stort mellan medlemsstaterna

men att stor enighet fanns om att betona starka etiska värden samt idrottens roll i att främja social integration, särskilt bland unga människor.

Konventionen mot läktarvåld hade vid årets slut ratificerats av 29 länder och undertecknats av ytterligare 5 länder. Sverige har deltagit i arbetet inom den permanenta kommitté som övervakar konventionen.

Konventionen mot dopning hade vid årsskiftet ratificerats av 35 länder och ytterligare 6 länder hade undertecknat densamma. Sverige har varit aktivt inom övervakningsgruppen för konventionen och deltog under året i arbetsgruppen för rättsliga frågor och dopning.

4.3.3 Ungdomsfrågor

Arbetet med översynen av Europarådets ungdomssektor har fortsatt under året. Översynen äger rum i samarbete med ministerkommitténs rapportörgrupp för ungdomsfrågor.

Inom ramen för ett nytt initiativ i styrkommittén för ungdomsfrågor (CDEJ) med ungdomspolitiska länderförhör presenterades en utvärdering av Nederländernas politik på området. Sverige kommer att bli föremål för en motsvarande granskning under år 1999.

Kommittén lämnade under året ett förslag till konvention om volontärtjänst för ungdomar. Den avses öppnas för undertecknande under våren 1999. En resolution har utarbetats och antagits om riktlinjer för ungdomsfrågor. Resolutionen lades fram vid den femte ungdomsministerkonferensen som hölls i Bukarest den 27- 29 april.

Europeiska ungdomsfonden delade ut 14,7 miljoner franska franc i bidrag till seminarier, konferenser om aktuella ungdoms- och samhällsfrågor och internationella ungdomsorganisationer. Fonden gav även stöd till 42 publikationer eller utbildningsmaterial. Beslut har fattats om att göra bidragen till fonden obligatoriska fr.o.m. nästa budgetår.

De båda europeiska ungdomscentrumen i Strasbourg och i Budapest anordnade seminarier för ungdomar, ungdomsledarutbildningar samt språkkurser. I dessa aktiviteter deltog 64 ungdomar från Sverige. Beslut har fattats under året om att göra centret i Budapest till ett permanent organ.

5 Arbetet inom ramen för partsavtalen

Vid sidan om den verksamhet som finansieras över den ordinarie budgeten har inom Europarådet etablerats ett antal s.k. partsavtal. Dessa bygger på principen om frivillig anslutning. De medlemsländer som så önskar förbinder sig att delta i aktiviteter inom ramen för respektive avtal liksom att på för varje avtal föreskrivet sätt bidra till finansieringen. Det svenska deltagandet i filmstödsfonden "Eurimages" och det europeiska audiovisuella observatoriet bekostats av Svenska filminstitutet respektive Kulturdepartementet. Deltagandet i språkcentret i Graz bekostas av Skolverket. Avgifter till övriga partsavtal där Sverige är medlem utbetalas via Utrikesdepartementets budget.

Sverige deltar sedan 1986 i partsavtalets handikappkommitté (CD-P-RR). Arbetet bedrivs – förutom vid kommitténs ordinarie möten – i expertgrupper. En ny sådan expertgrupp om ny teknologi bildades under året.

Vid handikappkommitténs möte i Oslo i juni enades kommittén om att föreslå att den tänkta konferensen för ministrar med ansvar för handikappfrågor skjuts upp till år 2001.

På förslag från Sverige utsågs under året en svensk expert som konsult för att sammanställa och analysera de nationella dokument som tagits fram inom området *cochlear implantat* (inopererat hörselhjälpmedel).

Sverige var under året representerat i flera av hälsokommitténs (CD-P-SP) expertgrupper, varav en behandlar olika aspekter av material som kommer i kontakt med livsmedel, en annan gäller aromämnen i livsmedel.

5.2 Europafarmakopén

Sedan år 1975 har Sverige varit anslutet till Europarådets konvention om utarbetandet av en europeisk farmakopé (Ph Eur). Denna innehåller kvalitetsnormer för läkemedelssubstanser och vissa färdiga läkemedel. Den har bindande giltighet i de länder som är anslutna till konventionen. Tjugosex länder i Europa samt EU har ratificerat konventionen. EU deltar därmed som medlem vid mötena i Europafarmakopékommisionen. Dessutom deltar ytterligare sexton länder samt WHO som observatörer. Bland observatörländerna finns även länder utanför Europa såsom Australien, Kanada och Kina.

Europafarmakopén har stor normgivande betydelse för läkemedelskvalitet. Den tillämpas av Läkemedelsverket och läkemedelsindustrin vid registrering och kontroll av läkemedel samt av Apoteket AB vid beredning och hantering av läkemedel.

1998 gavs det andra supplementet till den tredje upplagan av Europafarmakopén ut. Vidare fastställdes 232 monografier (varav 80 var revisioner) för läkemedelsråvaror, läkemedelsformer och bruksfärdiga läkemedel, 26 generella metodmonografier samt 22 generella texter för införande i Europafarmakopén. Detta är en ökning jämfört med föregående år.

År 1997 genomfördes en prioritetsgenomgång inom europasamarbetet. Beslut togs då om vilka läkemedelssubstanser, läkemedelsformer och bruksfärdiga läkemedel man skall arbeta med under de närmaste åren. Bland dessa återfinns flera viktiga substanser med svenskt ursprung. För svenskt vidkommande anses den medicinska betydelsen utgöra det viktigaste kriteriet att ta hänsyn till vid prioriteringen. Vidare pågår en revidering av de äldre monografierna i Europafarmakopén för att modernisera dem.

I de ca 30 expertgrupper och arbetsgrupper som förbereder och bearbetar material, som skall ingå i farmakopén, medverkade 22 svenska representanter från Läkemedelsverket, Uppsala Universitet,

läkemedelsindustrin och Apoteket AB. De olika experterna ansvarar för ett omfattande experimentellt förarbete på sina respektive laboratorier. Arbetet samordnas i Sverige av Läkemedelsverket och Svenska farmakopékommittén.

Samarbetet mellan Europafarmakopén, den amerikanska (USP) och den japanska (JP) farmakopén avseende harmonisering av de olika farmakopéernas monografier fortsatte under året. En konferens rörande harmonisering av generella metoder hölls under hösten (International Harmonisation General Monographs on Dosage Forms and Pharmaceutical Technological Test Methods). Konferensen som hölls i Sevilla var mycket konstruktiv och ett stort steg framåt togs beträffande harmoniseringarna.

En farmakopédag genomfördes i Sverige i november där temat var internationell harmonisering.

5.3 Europarådets sociala utvecklingsfond

Europarådets sociala utvecklingsfond bildades ursprungligen, år 1956, som ett instrument för att möta dåtidens flyktingsituation men har numera även som prioriterat ändamål att medverka till att lindra verkningar av naturkatastrofer. Härutöver finansieras bl.a. sysselsättnings-, bostadsbyggnads-, utbildnings- och sjukvårdsprojekt.

Vid årsskiftet 1998/99 var samtliga Europarådets medlemsländer utom Albanien, Andorra, Irland, Ryssland, Storbritannien, Tjeckien, Ukraina, och Österrike anslutna till sociala utvecklingsfonden. Härutöver är Heliga Stolen medlem.

Sverige inträdde i fonden år 1977. Vår andel i fondens kapital uppgår till ca 36 miljoner ecu, vilket motsvarar ca 2,6 % av medlemsländernas insatser. Av detta belopp har 3,9 miljoner ecu betalats in och 32,1 miljoner ecu är ett garantiåtagande.

Fondens utlåningsverksamhet ökade kraftigt under året. Beloppet för godkända låneansökningar var således det högsta i fondens historia, 2 257 miljoner ecu. Låneutbetalningarna uppgick till 1 056 miljoner ecu. Redovisningen vad gäller beloppen nedan avser i huvudsak verksamhetsåret 1997, eftersom siffrorna för år 1998 ännu ej färdigställts.

Den totala balansomslutningen vid årsskiftet 1997/98 var 9 539 miljoner ecu och 1997 års överskott uppgick till 82 miljoner ecu.

Under de senaste åren har fonden bedrivit ett omfattande översynsarbete i syfte att förbättra sin finansförvaltning, låneverksamhet, projektuppföljning och internadministration. Vid Europarådets toppmöte i Strasbourg i oktober 1997 beslöts att fondens arbete bör intensifieras, särskilt vad avser lån till sociala projekt och till åtgärder som kan skapa sysselsättning. Detta har resulterat i expansion av verksamheten, bl.a. avseende den geografiska omfattningen av områden i vilka lån kan lämnas till sysselsättningsskapande projekt.

Sverige har bl.a. eftersträvat att utlåningen skall få en bättre geografisk fördelning och koncentreras till de socialt mest angelägna projekten, att en större andel av vinsten skall användas för lån på särskilt fördelaktiga villkor samt att flera länder skall ansluta sig till fonden.

I syfte att stärka kapitalbasen och att kunna integrera länderna i Central- och Östeuropa i verksamheten utökades år 1991 fondens kapital mycket kraftigt. De central- och östeuropeiska ländernas behov ställer fonden inför större och nya uppgifter såväl vad gäller risktagande som projektplanering och administration. Ministerkommittén har också uttryckt starka önskemål om att fonden skall delta i återuppbyggnaden i före detta Jugoslavien, främst i Bosnien-Hercegovina. Fonden har också beviljat lån på särskilt fördelaktiga villkor till projekt i Bosnien-Hercegovina. Utlåningen till Central- och Östeuropa är dock ännu blygsam men kan förväntas öka under kommande år bl.a. eftersom ett antal nya medlemsländer tillkommit.

Medlemsstaternas insatser i fonden uppgick den 31 december 1997 till sammanlagt 1 326 miljoner ecu i form av inbetalda medel, garanti-åtaganden och vinstmedel som tillförts enskilda medlemsländer. Härtill kommer att fonden vid utgången av år 1997 hade reserver och vinstmedel på 673 miljoner ecu.

Med dessa medel som bas kan fonden på fördelaktiga villkor ta upp lån på den internationella kapitalmarknaden. Lånen förmedlas sedan till projekt i medlemsländerna med den inriktning som beskrivits ovan.

En liten del av utlåningen har sedan länge skett på speciellt fördelaktiga villkor. Denna subventionerade utlåning, som numera sker genom en särskild för ändamålet inrättad lånefond, bekostas främst av en del av fondens vinstmedel.

Sedan sin tillkomst och till slutet av år 1997 har fonden finansierat projekt i medlemsländerna om totalt 10 805 miljoner ecu. Vid årsskiftet 1997/98 utestående lån uppgick till 5 919 miljoner ecu. De största låntagarna under senare år (1988-1997) har varit Turkiet (32 % av lånemedlen), Italien (17%), Grekland (13%), Tyskland (13%), Spanien (11 %) och Cypern (8 %). De ändamål som fått mest lån är landsbygdsutveckling, lån i samband med infrastrukturinvesteringar, åtgärder för flyktingar och migranter samt bostadsbyggande.

En förväntad fortsatt stark utlåningsökning till bl.a. sysselsättningskapande projekt innebär att frågan om att ytterligare stärka fondens kapitalbas diskuteras för närvarande.

5.4 Pompidougruppen för narkotikafrågor

Pompidougruppen inrättades 1971 på initiativ av den dåvarande franske presidenten. Detta var en reaktion på det växande narkotikaproblemet i Europa och gruppen fungerade i huvudsak som ett forum för erfarenhetsutbyte i Västeuropa. År 1980 blev Pompidougruppen en formell samarbetsgrupp inom Europarådet. De ursprungliga 16 medlemsländerna har successivt utökats och uppgick under 1998 till 29. Numera inkluderas flera av de central- och östeuropeiska staterna. Sverige har bidragit med medel för att underlätta dessa staters deltagande.

Verksamheten i Pompidougruppen är tvärsektoriell och rör såväl förebyggande insatser för att minska efterfrågan på narkotika (s.k. demand reduction activities) som tillgångsminskande åtgärder. De

ansvariga ministrarna möts vart tredje år och beslutar då om inriktningen på arbetet för den kommande perioden. Under mellantiden sammanträder representanter för medlemsländerna (s.k. permanenta korrespondenter) två gånger om året.

Vid ministermötet i maj 1997 antogs Pompidougruppens arbetsprogram för de kommande tre åren. Det nu gällande arbetsprogrammet betonar vikten av efterfrågedämpande insatser samt att den tvärsektoriella inriktningen behålls. Sverige deltar aktivt i arbetet, bl.a. genom en europeisk skolundersökning av elevers drogvanor. Denna leds och samordnas av det svenska Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning (CAN). En uppföljningsstudie av undersökningen är planerad för 1999. Vidare pågår sedan flera år ett tränings- och utbildningsprogram för personer verksamma inom det förebyggande narkotika arbetet i Central- och Östeuropa. Sverige är en av de större bidragsgivarna till detta projekt.

Dessutom har det under året bedrivits arbete i en flygplatsgrupp, tull- och polissamarbete samt insatser mot syntetiska droger. En preventionshandbok har vidare tagits fram i samarbete mellan Pompidougruppen och de nederländska myndigheterna. En undersökning om de sociala kostnaderna av drogmissbruk har initierats.

Slutligen görs en utvärdering av samarbetet med de EU-organ som arbetar med narkotikafrågor resulterande i upprättande av samförståndsavtal (s.k. memorandums of understanding).

5.5 Filmstödsfonden "Eurimages"

I slutet av 1988 etablerade Europarådet genom ett partsavtal en europeisk fond för stöd till filmproduktion, kallad "Eurimages". Fonden hade 25 medlemmar vid årsskiftet 1998/99.

Fonden förfogade under året över ca 180 miljoner kronor. De länder som deltar i partsavtalet bidrar till finansieringen i relation till sin storlek. Sveriges bidrag, som utbetalas av Svenska filminstitutet, uppgick 1998 till ca 3,6 miljoner kronor.

En grundförutsättning för att erhålla stöd är att minst tre medlemsländer samproducerar. Under en försöksperiod på två år har fonden varit öppen även för samproduktioner mellan två medlemsländer. Maximalt finansieras 15% av ett projekts budget. Stöd utgår inte bara till spelfilm utan också i vissa fall till dokumentärfilm. Länder som inte deltar i EU:s Media II-program kan få stöd även till distribution liksom till biografier som förbinder sig att visa minst 50% europeisk film.

Under året erhöll 77 projektet bidrag från "Eurimages" till ett sammanlagt belopp av 180 miljoner kronor. De svenska producenterna erhöll bidrag med sammanlagt ca 4,8 miljoner.

Den europeiska kommissionen för demokrati genom lag (Venedigkommissionen) bildades i Venedig 1990. Den etablerades på italienskt initiativ under Europarådets överinseende och är knuten till Europarådet genom ett partsavtal.

Kommissionen, som är sammansatt av experter i statsrätt utsedda av respektive lands regering, skall bl.a. verka för att sprida information om de olika rättssystemen i Europarådets medlemsstater liksom även i de icke-medlemsstater som samarbetar med kommissionen. Ordinarie svensk ledamot av kommissionen är justitieombudsmannen Rune Lavin. Under året som gick utsåg regeringen en ersättare för den ordinarie ledamoten, professorn Hans-Heinrich Vogel.

Till kommissionens viktigare uppgifter hör att, som expertorgan och på begäran, bistå de före detta kommunistiska staterna i Central- och Östeuropa vid utarbetandet av nya demokratiska konstitutioner, baserade på Europarådets grundläggande principer. Samarbetet bedrivs så att mindre grupper av kommissionsmedlemmar, med ansvar för ett visst land, granskar och successivt reviderar upprättade lagförslag. Ofta följs arbetet upp med besök i landet i fråga. Kommissionens verksamhet har satt åtskilliga spår i de nya konstitutioner som antagits.

Under 1998 arbetade kommissionen bl.a. med konstitutionella frågor avseende Bulgarien, Bosnien- Hercegovina samt Kosovo. Kommissionen studerade också den konstitutionella utvecklingen i Kroatien, Armenien, Azerbajdzjan och ett flertal andra stater.

5.7 Det europeiska audiovisuella observatoriet

Det europeiska audiovisuella observatoriet etablerades 1992 som ett utvidgat partsavtal inom Europarådet. Sverige är medlem sedan starten.

Observatoriet, med placering i Strasbourg, har till uppgift att främja spridning av information om den audiovisuella industrin (film, TV och video) i Europa. Det svarar för insamling och bearbetning av data från ett nätverk av europeiska organisationer och fungerar som ett informationscenter för hela det audiovisuella området. Bland annat utges årligen en statistisk årsbok om den audiovisuella sektorn i Europa.

5.8 Europarådets Nord-Syd-centrum

Europarådets Nord-Syd-centrum (The European Center for Global Interdependence and Solidarity) är ett partsavtal inom Europarådet med för närvarande 16 medlemmar. Centrumet har sitt säte i Lissabon. Sverige har varit med från starten 1989.

Centrumets huvuduppgift är att vara ett ramverk för europeiskt samarbete med syfte att öka medvetandegraden hos allmänheten om global interdependens och främja solidaritetspolitik i enlighet med Europarådets mål och principer. Trots att det bara är länder som är

medlemmar baseras arbetet på ett fyrpartssamarbete (s.k. kvadrilog) mellan regeringar, parlamentariker, lokala och regionala myndigheter samt enskilda organisationer. Skr. 1998/99:55

Centrumet driver olika projekt, ofta i samarbete med andra organisationer, för informationsarbete och för att främja bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter. Projekten kan delas in i tre block: information, utbildning och dialog.

De nordiska länderna har en plats i centrumets verkställande råd. Denna innehas av Finland för perioden 1998-1999 och Sverige satt i verkställande rådet under föregående period. Sverige stöder en översyn av Nord-Syd-centrumets verksamhet.

5.9 Europeiskt centrum för moderna språk i Graz

Sverige meddelade under hösten avsikten att ansluta sig till partsavtalet om Europeiskt centrum för moderna språk i Graz och är medlem i partsavtalet per den 1 januari 1999. Partsavtalet har därmed 25 medlemmar. Centrumet inrättades 1994 och anordnar kurser och seminarier för lärare m.fl. i syfte att sprida resultaten av Europarådets projekt på språkundervisningsområdet.

5.10 Partsavtal för uppföljning på korruptionsområdet

I september 1994 tillsatte Europarådets ministerkommitté en grupp, Groupe Multidisciplinaire sur la Corruption (GMC), med uppdrag att bl.a. utarbeta en internationell konvention på korruptionsområdet.

En arbetsgrupp under GMC (GMCP) har efter några års arbete tagit fram en bred straffrättslig konvention mot korruption.

Redan i arbetets begynnelse underströks behovet av ett internationellt instrument att användas som en uppföljningsmekanism i korruptionsarbetet. Medlemsländerna har därför arbetat med att skapa ett fast organ, en kommission, för uppföljning av konventionen. Kommissionen, Groupe d'Etats Contre la Corruption (GRECO), skall bl.a. genom frågeformulär och besök kontrollera att länderna uppfyller sina åtaganden inte bara i enlighet med konventionen utan också enligt de vägledande principerna för kampen mot korruption, som 1997 antogs av ministerkommittén. Även andra, framtida europarådsinstrument på området kan bli föremål för uppföljning i GRECO.

GRECO står öppet för samtliga medlemsstater i Europarådet och för de observatörländer som deltagit i utarbetandet av överenskommelsen. Däremot skall endast de länder som anslutit sig till ett visst instrument delta i omröstningen om antagande av utvärderingsrapporter och offentliga uttalanden beträffande det aktuella instrumentet. Sverige har anmält sin anslutning till partsavtalet. För ikraftträdandet krävs att 14 medlemsstater har tillträtt GRECO, vilket ännu inte har skett.

6 Förteckning över medlems- och kandidatländer i Europarådet

Medlemmar

Albanien	Moldavien
Andorra	Nederländerna
Belgien	Norge
Bulgarien	Polen
Cypern	Portugal
Danmark	Rumänien
Estland	Ryssland
Finland	San Marino
Frankrike	Schweiz
Grekland	Slovakien
Irland	Slovenien
Island	Spanien
Italien	Storbritannien
Kroatien	Sverige
Lettland	Tjeckien
Liechtenstein	Turkiet
Litauen	Tyskland

Luxemburg
Makedonien (f.d jugoslaviska
republiken Makedonien)
Malta

Ukraina
Ungern
Österrike

Skr. 1998/99:55

Länder som sökt inträde i Europarådet

Armenien
Azerbajdzjan
Bosnien-Hercegovina
Förbundsrepubliken Jugoslavien
Georgien
Monaco
Vitryssland

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 mars 1999

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds,
Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Östros, Engqvist, Rosengren,
Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsrådet Lindh

Regeringen beslutar skrivelse 1998/99:55 Redogörelse för verksamheten
inom Europarådets ministerkommitté under år 1998.

